

нови инвестиции во БУЧИМ

Николајчо Николов,
дипл. инж.

Иако инвестицијата не е особено голема, таа е многу значајна за Комбинатот и за градот Радовиш, бидејќи покрај новото производство предвидува и можност за нови вработувања на 50 до 60 работници, што во услови на голема безработица во овој регион многу ќе значи и ќе обезбеди егзистенција на над педесетина семејства од градот и околината. Во продолжение на текстот, во кратки црти, ќе објаснам за што поконкретно се работи.

Познато е дека Рударскиот комбинат БУЧИМ работи веќе 30 години и е наменет за ископ и преработка на бакарна руда, која покрај бакарот содржи и мали количини на злато како комерцијален производ. Во погонот *Флотација* се преработува сулфидната бакарна руда со содржина на бакар над 0,15% до бакарен концентрат со содржина на бакар од 21% и 10-15 гр/тон злато и, како готов производ, се продава на понатамошна преработка во металуршките комбинати.

Со оглед на тоа што рудното наоѓалиште на бакар во локалитетот на БУЧИМ, покрај сулфидната руда, содржи и значителни количини оксидна руда, таа како неподобна за преработка во постојната флотација не е експлоатирана досега или малите количини кои морало да се експлоатираат се одлагани како јаловина. Имајќи го предвид фактот што рудникот БУЧИМ располага со ограничени резерви на бакарна руда, како и фактот што постои рудното тело *Вршник*, кое годинава е доистражено и утврдени се рудни резерви од над 6 милиони тони оксидна и исто току сулфидна руда, а со цел да се продолжи векот на работата на рудникот, се наметна како приоритет да се преработи оксидната руда, која впрочем и се наоѓа над сулфидната.

Врз база на извршените детални анализи и претходни испитувања, дојдено е до заклучок дека би било оправдано да се изгради нов капацитет за преработка на оксидната бакарна руда по пат на лужење, применувајќи ги најновите

На 9 јули оваа година во Рударскиот комбинат БУЧИМ ДООЕЛ Радовиш е потпишан договор за нови инвестиции во износ од 9 милиони евра наменети за изградба на нова фабрика за производство на катоден бакар, што прв таков случај во нашата земја, бидејќи од нашите

рудници за обоени метали, главно, се извезуваат полупроизводи - концентрати на метали, кои понатаму се преработуваат во металуршките комплекси во соседните земји до готови производи - метали наменети за продажба на светската берза.

достапни методи за оваа технологија, со максимално внимание на еколошките проблеми и добивање готов пазарен производ - катоден бакар, добиен по пат на електролиза на збогатените раствори на бакар од процесот на лужење. Врз база на распишаниот тендер и по добиените понуди и предлози, беше склучен договор со фирмата Јонтек од Бугарија, која патем речено е и сопственик на една слична инсталација во матичната земја.

Технологијата за добивање електролитен бакар од наоѓалиштето во БУЧИМ се заснова на искористувањето на 0,5% раствор на сулфурна киселина, наречен раствор за лужење, кој се додава на површината на одлагалиштето. Преминувајќи низ рудата во специјално за таа цел подготвено одлагалиште, растворот за лужење раствора дел од бакарот, кој истекува од неговиот долен дел. Овој раствор, како продуктивен и богат со бакар, влегува во технолошкиот процес за преработка до добивање на електролитен бакар како готов производ. На сликата бр. 1 е дадена технолошката шема на процесот на преработка на бакарната руда со лужење до добивање катоден бакар, како готов производ од електролизата, која ќе биде изградена како составен дел на новата фабрика.

Како веќе е спомнато, процесот почнува со лужење (растворање на бакарот од оксидната руда) од одлагалиштето, кое е специјално подготвено за оваа намена, со примена на водонепропустливи материјали и регулиран одвод на добиениот раствор до постројката нивно за чистење од механичките примеси. Понатаму, растворот оди во постројката за јонска размена - сорпција и ресорпција, од каде се добива регенерат, кој оди на течна екстракција и реекстракција, а реекстрактот оди на електролиза, каде се добива и готовиот производ - катоден бакар, кој се продава директно на светската берза. Се очекува проектираното годишно производство да изнесува 2.800 тони катоден бакар, а реално да се движи 2-3.000 тони, зависно од интензитетот на работата.

Особено е важно што со оваа инвестиција се овозможува рудникот БУЧИМ да биде активен и во наредните 20-30 години, со што се создава предуслов за работа и на останатите објекти по завршувањето на рудните резерви во овој рудник, што се очекува после десетина години, во смисла на преработка на бакарни руди од другите околни наоѓалишта кои се во фаза на доистражување. Инвестицијата е значајна и по тоа што се

создаваат услови за заокружување на процесот на заштита на околната средина, бидејќи затворениот циклус на работа овозможува унапредување на веќе изградениот систем за собирање на отпадните води, но овој пат и со економски ефекти, кои значат ново производство и нови вработувања.

